

Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal
BUDAPEST,
VII. ker., Károly-körút 9. szám.
Ide intézendők az előfizetések, legczélszerűbben posta-
utalvánnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
FARAGÓ SIMON.

Előfizetési árak
a regénymelléklettel együtt:
Egész évre **12 korona.** Félévre **6 korona.**
Negyedévre **3 korona.**

REGÉNY.
(9. folytatás.)

FOGADÁS SZÍVEKRE.

Írta: Lónyay Margit.

V. A szökevények.

A szép leány arca égett, ajkán ült a szív titkát eláruló szó, gyermeki szeretete túl akart hatolni a szív érzelmein s az anyja által említett bizalmat igazolni akarva, szándoka volt anyjának mindent elmondani, de mintha villámütés érintette volna, az apa lépett a szobába. E megjelenés felidézte előtte a szeretett ifju azon szavait, hogy egyelőre még jó anyja előtt is titkolja el kölesönösen boldogító szerelmüket s a szerető szív fölébe emelkedett a gyermeki szeretetnek s Elza atya jelenlétében, kinek belépése után az anyja azonnal elmondá, hogy miről beszélget épen leányával s aki maga is kijelenté, hogy ez örvendetes változást ő is észrevette, a szép leány összeszedve magát, egészen közömbös hangon felelt:

— Kedves szüleim, ha van bennem változás, az csak annak tulajdonítható, hogy megszűnően gyermek lenni, nagyleánynya lettem, kinek

kötelessége levetni ábrándjait s számolni az étellel magával, ezt megteszem, bár mondhatom nektek, nem minden küzdelem nélkül jutottam el ez eredményhez, de mégis eljutottam s most boldog vagyok, boldog, mert a ti szeretett és szerető leányotok vagyok.

A szülők egymásután csókolták meg leányukat s Margit szemében az öröm könnye csillogott.

Elza pedig teljesen meg volt önmagával elégedve, mert nem mondott valótlaniságot, beismervén, hogy átalakulásának nagy mozzanata erős küzdelmébe került, hisz elég ideig rejtegette keblében szerelme titkát és nem mondott valóságnál egyebet, mikor azt állította, hogy: boldog! Csupán a boldogságának indokát hallgatta el szülei előtt, azzal pedig, hogy azt elhallgatta, nem mondott valótlan, mert semmit sem mondott. Legalább így okoskodott Elza, midőn szüleit elhagyva, kis szobájának kerevetére heverve, gondolkozni kezdett a lefolyt

HEGEDŰS SÁNDORNÉ.

jelenet felől. És ha tekintetbe vesszük, hogy egy fiatal szerető leány az, ki így gondolkozott, s tekintetbe vesszük, hogy az a szerelmes leány gondolkozott így, aki atyjának ellenszenvét ismerte a katonatisztek ellen, s ettől félt, nem is vehetjük mi sem rossz néven Elzától boldogsága indokának elhallgatását.

Elza életvilágát festette szülei előtt s a szerető szülők annyira megbíztak gyermekük őszinteségében, hogy tovább kutatni eszükbe sem jutott és e tárgy többé soha szóvá téve nem lett a szülők és leányuk között.

Kardoss pedig, az eddig volt világfi, nem kutatta ugyan saját átalakulásának miértjét és mikéntjét, csak azt érezte, annak tudatára ébredt, hogy át van alakítva; a fiatalkori élmények fölött sajnálkozva gondolkozott s e gondolatok alatt, azok az élmények egyik a másik után mosódtak el emlékében, elannyira, hogy rövid idő alatt már nem is volt más gondolata, mint a jelen, a multra áthatolhatatlan sűrű fátyol borult, a fellegek teljesen eloszlottak kedélyéről és a jelen lán-goló napsugara melengette a most, életében először önzetlenül, tisztán, igazán és mélyen érző kebelt.

Hogy e hirtelen változást nem mindenki fogja valószínűnek tartani: elhiesszük, de akik kételkedni akarnak azon, hogy a lélekre ható külbefolyás, még a sivár lelket is képes átalakítani, nem fognak kételyükben továbbra is megmaradni, ha elgondolják, hogy Kardoss alapjában nem volt sem jellemtelen, sem megromlott, csupán a nők kegyenceként elkényeztetett férfi volt, aki szenteséggel, igaz érzéssel nem találkozott eddigelő élete folyamán és most a végzet, vagy ha úgy tetszik, mondjuk: a véletlen egy nővel ismertette meg, akinek szentesége, erénye, külső bájai önkéntelen büvőkörbe vonták; oly nővel, kinél a tetszelgés ismeretlen volt, aki csupa szív, csupa lélek, — ily nőnek hatással kellett lenni oly férfi lelkiületére, aki csaknem minden nap érintkezett e nővel, s nap-nap után nemesebb és nemesebb erénygyöngyöket fedezett fel annak keble mélyében, — oly nővel, akinek mélyen érző szíve volt, mely egyedüli biztos alapja a kölesönös boldogságnak. Kardoss mindezt felismerte és oly benyomást tett az reá, hogy többé másra gondolni, mást érezni, mint Elza iránti forró szereimet, — nem volt képes.

Ha igaz az állítás, hogy az ember az egyszer megszerzett kincset félti, nehogy azt elveszítse — ez állítás pedig igaz és tagadhatatlan — még igazabb és tagadhatatlan azon állítás, hogy az emberi kebelnek legdrágább kincse: a szerelem. Ennek elvesztéseért aggódik a lélek legtöbbször; s így természetesnek találhatjuk azt, hogy Kardoss e drága kincsére féltékeny volt, és ismerve a szeretet és szerető szép leány atyjának a katonatisztek iránti ellenszenvét: azon aggodalomban volt, hogy az apa megtudva kölesönös érzelmeiket, gátat fog azoknak vetni, amiért is a legnagyobb óvatossággal viselkedett. Elzával többször érintkezett a park sétányán, s megállapodtak, hogy bár észrevétlenül, de lassan-

lassan ritkítani fogja látogatásait, de hogy a két szerető szív minél gyakrabban nyilatkozhassek meg, a kert lombjai alatt többször fognak találkozni. Kardoss ez óvatosságnak szükségességét oly hathatós és megdönt-hetetlen indokokkal támogatta, hogy Elza, kinek lelke előtt nem lebegett már más, mint szerelme, szó nélkül egyezett bele, mit Kardoss mondott, nem hallgatva el azt sem, hogy a legelső kínálkozó alkalommal a szülők elé fog lépni s azoktól, leányuknak, kinek szívet és szerelmét bírja már, — kezét fogja megkérni, addig azonban, míg ez alkalom megnyílik, a leggondosabb óvatossággal kell eljárniok. És amit elhatároztak, azt meg is tették, ritkábbak lettek Kardoss látogatásai, annál gyakoribbak a kerti találkozások.

Tartozunk az igazságnak és Elza jellemének annyival, hogy be kell vallanunk, miszerint a szép lány nem minden aggodalom nélkül hajlott Kardoss óvintézkedéseire, s különösen a kerti találkozásokért önmagának szemrehányásokat is tett többször leginkább azért, hogy anyja előtt titkolózzik, s a szerető anyának leányában vetett bizalmát kijátssza, mindezen aggodalmát azonban eloszlatta Kardoss azzal, hogy ez csak látszólagos bizalom kijátszása, s csak ideig-óráig fog tartani, de szükséges óvintézkedés, ha ennek szükségessége meg fog szünni, a szülők meg fognak tudni mindent és ekkor a szerető anya örömmel fogja megbocsátani lányának a kis ideig tartott bizalmatlanságát.

Margitnak eszeágába sem jutott leánya viselkedése felett gondolkozni, hogy gyakran a naplemente után vagy a hold feljöttekor leánya a kertbe megy sétálni — nem tűnt fel előtte, mert hisz azt Elza ezelőtt is megtette, arról pedig, hogy a kert hátsó ajtaja ilyenkor megnyílik s azon Kardoss lép be, tudomása nem volt az anyának, azon körülményt pedig, hogy Kardoss látogatásai most nem oly gyakoriak a családnál, mint eddig voltak, a fiatal tiszt azzal indokolta, hogy időközben segédtisztté neveztetvén ki, mint ilyen sokkal jobban el van foglalva, mint volt akkor, midőn esapatliszt volt, s így kevesebb ideje van, hogy azon kedves családi kört, melyben ő oly jól érzi magát és mely érdemetlenül anyi szívelyességgel halmozta őt el, felkereshesse. Az anya az indokolást természetszerűnek találva, megnyugodott abban, hogy a főhadnagy akkor látogathasson el hozzájuk, ha éppen ideje engedi.

Nagy Aladár ügyvéd ur azonban nemcsak indokoltak találta Kardoss ritkábban való látogatását, hanem valóban örömmel fogadta azon hitben, hogy a tiszt majd beleunt a sok látogatásba, lassan-lassan egészen elmaradt, s úgy legalább aggodalmat nem kelthet az iránt, hogy Elzára hatással lehet.

* * *

Kellemes őszi nap délutánja volt.

Margit Elzával kikocsizott a szabadba, tervük lévén bejárni a városon túl terjedő szép birtokot, hogy

a munkások danai, a pacsirták éneke mellett élvezhessék a szabad lég üdítő hatását.

Kardoss épen e perczen lovagolt be az udvarba, amidőn a nők kocsiba szálltak, értesülve azok szándokáról, Margit ama felszólítására, hogyha nincs más teendője, legyen kísérőjük, a legszívesebb készséggel ajánlkozott kísérőül s a kocsi mellett lovagolva, társalgott a nőekkel.

A látóhatár teljesen tiszta, az égboltozat egészen felhőtlen, a nap sugarai hajlásban, a legszebb időt mutatták, habár keleten távol egy kis fekete felhőske mutatkozott is, ki gondolna zivatarra most s ki akadályozná magát kirándulásában, mikor az idő oly szép.

A kis társaság vidám kedélyvel haladt a földek között távolabb és távolabb, kísérve a mezei-munkások danai és a pacsirták éneke által.

(Folytatása következik.)

~ Dalok. ~

I.

*Mi a rózsá pirja
Mosolyodhoz képest?
Találsz-e virágot,
Mint te, olyan ékezt?*

*A lilium maga
Mi arczod harához?
A szivárvány fénye
Szemed sugarához?*

*Mi a tenger mélye
Lelked mélye mellett,
S szerelmemhez mégis
Mi a te szerelmed?*

II.

*Szeretnék szeretni,
Szeretném, ha szeretnél,
Szívem megégethetném
Sőtélitűzű szemednél,*

*Szívem nem melegült föl
Száz jégölű virágon,
A lepke égni óhajt,
A tűzhalálra vágyom.*

Bartók Lajos.

ACHMET.

(Elbeszélés.)

Irta: Dárday Sándorné.

Mbár a vasuton való utazás nem oly alkalmas ismeretségek megkötésére, mint a boldogemlékezetű postakocsi, mégis csakhamar megismerkedtem és élénk beszélgetésbe elegyedtem. Orsováról Budapestre jövet, utitársaimmal, egy fiatal házaspárral. Így tudtam meg, hogy a szöske fiatal menyecske Bécsből való, férje pedig, ki mélytűzű, fekete szemével és sötétes arczszínével feltűnő ellentétet képezett hozzá, Erdélynek délkeleti, Oláhországhoz közeli határvidékéről származik.

— Ily távol egymástól álltak bölesőik, vagy hogy időszerűbben fejezzem ki magam, gyermekkocsik — gondolám magamban — és lám — szíveik mégis találkoztak, ámbar a férj csakugy tördelte a német nyelvet, és a fiatal asszony magyar nyelvtudománya a semmivel volt egyenlő. Többszörönként feltűnt nekem, hogy a fiatal nő gyakran Achmetnek szólította férjét, noha az Ivanovics Gézának mutatta be magát. Midőn erre vonatkozó kérdést tettem, az asszonyka kissé zavarba jött, s a férj mosolyogva felelt helyette, miközben sötét mandolaszemei gyengéd szeretettel pillantottak a finom nőalakra, mondván: Ez összefügg házasságunk történetével; mikor nőm szerelmet vallott nekem, így nevezett.

A fiatal asszony határozottan tiltakozott további felvilágosítások ellen férje részéről, ellenben megígérte, hogy ő elbeszéli nekem híven az egész történetet, mihelyt férje, kinek Szegeden üzleti teendők miatt vissza kellene maradnia, magunkra hagy bennünket.

Igérteit be is váltotta; miután végnélküli ölekezés és csókolódzás közben megtörtént az elválás, az asszonyka szemébe két könnyeseppeske is lopódzott, melyek fölött maga is mosolygott, — ezeket sebtében leszárítva, így kezdé elbeszélését:

— Önnek, az okos, élesenlátó nőnek, előbb leánykori kedélyvilágomat kell esetelnem, hogy a többit megértse és természetesnek találja.

Mint árvaleány egy özvegy nagynénémnél nevelkedtem Bécsben, szerény viszonyok között és oly visszavonulva, hogy fivérén, ki egyuttal gyámom is volt és házi orvosán kívül, sem nem fogadott látogatót, sem maga nem tett látogatót. Ép a nagyvárosokban nem ritkák az oly elvonulva élő egyének, kik még csak meg sem sínnylik a baráti kört. Mint oly gyakran az ilyen nagyvárosi remetéknél, ugy nagynénémnél is a szíaház és a regényolvasás nagy szerepet játszott.

Tényleg nagyon szerette a történelmi drámát, középkori lovagdarabokat és komoly operákat. Ez utóbbiak reám valóban mély, megrendítő hatást tettek, nem épen azért, mintha valami nagy zeneértő lettem volna, mint inkább a megdicsőítő hatás miatt, melyet a zene a darab cselekményeire gyakorolt. A tenorhős szomorú vége napokra édes melankólikus hangulatba hozott, miután magában az előadásra egy lázasan izgatott éjjelt szoktam eltölteni.

Hát még a forró nyári délutánok, melyeken egy kölcsönkönyvtári regényvel kezemben, a Schwarzenberg-kert fasoraiban szoktam sétálni: ekkor gondolatban átéltem kalandosnál kalandosabb történeteket, melyeket mindig izgatott fantáziám a legkisebb részletekig kidolgozta.

Idővel, minél inkább felnevelkedtem, az én eszmevilágom egészen elidegenített a való élettől, mely mind sivárabbnak és hidegebbnek tűnt fel előttem.

Senkit egy pillantásra sem méltattam és egyáltalán nem tudtam megérteni, hogy lehet ilyen prózai világban élni, nem pedig az elmúlt századok körülményei között, a mikor, mint képzeltem, a világon csupa dráma- és regény hősök jártak.

— Ez a leány sápkóros, — mondá többször nagybátyám a nénihez, többet kellene neki dolgoznia és kevesebbet ábrándozni.

— Kérem . . . mosolyogni! —

— Minának falura kell mennie — mondá néhány hónappal később, nyár derekán. Ugy néz ki, mint egy viaszbaba és itt mindenestre megbetegszik. Küldd el Kirchschlagra unokaöcsédhez, az lesz legokosabb.

Igy is történt. Nagybátyám maga kísért el a falura, a fentemlitett alsóausztriai városkába, hol nagynénémnek egy Gruber nevű rokona lakott és egy szép kis birtok tulajdonosa volt.

Nem igen örvendve mentem oda, bár magam is beláttam, hogy a forróság mindjobban elbágyaszt és elgyengít. De mekkora és mily kellemes volt meglepetésem, midőn Kirchschlagra érve, ott körülnéztem.

Hiszen itt kellő közepe a regényvilágnak!

Az épp állapotban levő várrom lajstromával és börtönével, a magas fallal körülkerített várkertecské és a várkápolna maradványaival, az egész környezet, melynek keretében a Buchheim-lovagok története játszódott le, mindinkább fokozta érdeklődésemet egész az elragadtatásig. — Hogy is lehetett volna ez másképp? Itt találtam a vaskapásokat, melyeken a kalitka függött, melyben Buchheim Erazmus hűtlen nejét halálra éhezette — amott a réten, félig a földbe süllyedve, egy kőkereszt emléke annak a párviadalnak, melyben ugyanazon Erazmus megölte fivérét, a közeli Hollenthon faluban pedig mutogatták nekem a szobát, hol mint megbecstelenített, kiátkozott bujdosó elrejtőzött, hol még ugyanaz a kályha is állott, mely a szellős helyiséget lakályossá tevő és egyuttal tűzhelynek is szolgált.

Ennyi kézzelfogható romantika minden léptennyomon és még azt kívánják, hogy nekem a néni baromfiudvarára és tejgazdaságára legyen gondom!

Eleinte mosolyogva engedték, hogy a romok közt lőtöttem időmet, de nemsokára úgy gondolkodott Mari néni, egy derék tevékeny magyar nő, hogy utóbb még a nedves falak között váltólázra tesztek szert és meghagyta leányának a esinos, önérzetes Irmának, kinek rózsásarcza és gömbölyded formái mellett én vajmi hervatagnak és jelentéktelennek nézhettem ki, hogy kísérjen el sétáimon.

Egy délután onokanővérem egy mély útra vezetett, hol sűrű árnyékban az ezüstlevelű hegyi növények friss forrásokat takartak, s így egy magaslatra értünk, homét pompás kilátásunk volt messze be Magyarországra. Egy vörös márványkereszt mellett megállt Irma és az ott levő imázsámoly térdelőjére leült.

— Amott fekszik Kőszeg, — mondá, Magyarország felé mutatva. — Hogy mulattam én ott a télen! Egy fohász emelé a mellére tűzött mezei virágcsokrot, és valami vágyódásféle mutatkozott sötét szemében, melyek gömbölyded rózsás arczában

mint fekete bogycok mosolyogtak.

Összefüggésben ezen melankólikus hangulattal, béli emlékeiről és diadalairól kezdett beszélgetni, az arisztokratikus lovastisztekről, kik udvaroltak neki és a kőszegi polgárfiakról, kiket letromfolt. Mig ő mindinkább belemelegedett e témába, én meglehetősen szórakozottan szemléltem egy várromot, melyet egy másik magaslaton felfedeztem volt és megkísérlettem a nap-

— ❁ — Kellene? — ❁ —

világban ragyogó fertőt a nyugati égboltozattól megkülönböztetni, azután a lármázó, gombát szedő gyermekeket nézegettem az erdő szélén, s végre egy oszlop esonkjára ültem, mely néhány suknyira kilátszott a földből. Miközben fejemet kezemre támasztva, félig álmodozva hallgattam Irma csevegését, szórakozottan nézegettem a követ, melyhez támaszkodtam és így feltűnt, hogy a szokásos határkövektől egészen eltérő formája volt.

— Mi ez itt? — kérdeztem meglehetősen gyengédten, t. i. félbeszakítva egy fenomenális csárdás leírását, melyet két óra hosszáig N. gróffal táncoltam.

— Ez a kő itten — felelte csodálkozva — ez a török sir. Hogy nem értem be ennyivel, azt elhihetik — és sürgető kérdézősködéseimre a következőket hallottam Irmától:

— A törökök legyőzése után, valószínűleg miután Sobieszki Bécsset felszabadította, a muzulmánokat üldözték és öldösték, ahol rájuk bukkantak, így ezen a környéken egy meredek szikláról számosan lebuhtak és elvesztek, egyesek idáig, Kirchsclagig tévedtek, és ugyanezen a helyen itt egy gazdagon öltözött török a többségtől legyőzve megöletett és mindjárt helyben eltemettetett.

Ez volt csak kedvemrevaló história: Messze elűntek a háttérben a Buchheim-lovagok és gondolatvilágomban a fiatal muzulmán foglalta el helyüket. Mennyi részletet tudtam meg Irmától, és mennyit toldott hozzá ugyanakkor szolgálatkész fantáziám, azt nem tudom, de én magam előtt láttam az elesett törököt. Érdeklődésem óriási mérvben növekedett és hazatérve, boldogboldogtalant zaklattam erre vonatkozó kérdézősködéseimmel, és ezután a török sir lett, mint eddig a várom sétáin célpontja.

De mikor ezután beszédközben mindig újra és újra erre a tárgyra visszatértem, maró gúnynyal feleltek és végre a nagybácsi, miután mindent elmondott, amit tudott, határozottan megtiltotta, hogy őt a török serral tovább is untassam. Tehát hallgattam, de azért annál többet ábrándoztam róla.

Úgy hiszem, hogy nem minden ember egyformán gondolkodik — nemesak a tehetséget és nézeteket illetőleg, hanem magában az agy működése sem lehet mindenkinél egyforma.

Az egyiknél a fogalmak szimplán és szárazon kerülnek ki, míg másoknál minden szó egy képletet idéz elő. Ezzel meg volna fejte az a tény, miért hallani oly gyakran egyesektől, hogy ezt vagy amazt egész másképp képzeltek volna, míg ellenben mások, ha azt kérdik tőlük, hogy miképp képzeltek el ezt vagy azt, szárazon azt felelik — sehogy.

Én legnagyobb mérvben az elsőkhöz tartoztam. Képzelőtehetségem felépített és kiegészített egész a kézzelfogható valóságig távol levőt és régmúltat, míg képzelődés és valóság egészen egymásba olvadt.

Igy keletkezett Achmet eszményképe, anélkül, hogy tudva vagy akarva hozzájárultam volna meglepetéséhez. Éppúgy nem tudom, miért kereszteltem őt Achmetnek, gondolatban miért hívtam őt így, ezen név alatt, mely az ő képét kiegészítette. Számtalanszor elvonult lelki szemem előtt, mint egy panorámában, a küzdelem jelene.

S úgy mint egy kedvenc zenedarabot mindig újra eljátszunk, így az egész jelenetet tetszésem szerint ismételtetem, leginkább a sírnál a sírkőre támaszkodtam. Sajátságos módon a kő alatt porladozó hősömet mindig zöld selyem-kaftánban friss turbánnal, a görbe

karddal kezében képzeltem el hanyattfekve, ahogy a tulerőtől legyűrve, kilehelte fiatal életét.

Mondotta volt-e valaki, hogy hősöm szép és fiatal volt, vagy csak éber álmairól ilyenek mutatták nekem, már nem tudom, de vonásait tisztán s képmását mindig ugyanannak láttam. Határozott barna arcszín, a finoman hajlott orr, a mély tekintetű, sötét, mandolametszésű szemek, a karsu s mégis erőteljes alak mindég szemem előtt lebegett.

Lassanként egész élettörténetét, mielőtt a harcba vonult, állítottam össze magamnak, hogyan bolyongott honfiai legyőzése után elhagyatott pusztá helyeken, míg végre idetért, hol sajnos, viruló ifjú-korban sirba kellett szállnia.

Majd magamnak is kreáltam szerepet ebben a drámában! Én parasztleányka valék, ki haldokolva találta őt, rajtam esüggött szép szemének utolsó tekintete, midőn fejét vállamra hajtva, lehelé ki nemes lelkét.

Mily silányan állottak előttem a fiatal emberek, kik nagybátyám vendégei szoktak lenni, mily prózai minden, amit beszéltek és eselekedtek.

És Irma nem csekély megbotránkozására még csak annyira sem méltattam a nemes ifjakat, hogy eme nézetemet és érzelmeimet eltitkoljam előttük.

Boszuból Irma gúnyolódásaival üldözött, ami gyakran, de különösen idegenek előtt, igen kellemetlen helyzetbe sodort. Csak egy példát fogok elmondani, mennyire értett ő hozzá engem nevetségessé tenni, amire sajnos, eléggé rászolgáltam.

Egy délután vendégeink voltak. A fiatal Bártfai, egy grófi jószágigazgató fia, a szomszédos Lockenhausból, néhány barátjával, kivétel nélkül pesti tanulók, átrándult hozzánk. Sétaközben a török síremlékhez is eljutottunk.

A fiatal emberek egyike kérdé, mit jelentsen a kő, mely mindenkinél feltűnt, mire Irma pathétikus hangon és jelentőségteljes pillantást vetve reám, kiáltá:

— Ez Achmet sirja!

A minden oldalról reázduló kérdézősködésekre elmondá, amennyit tudott a történetről, mire Bártfai odaveté: Tehát ide temették őt, mialatt otthon háreme szépeit kisírták szemüket, vagy talán örültek, hogy megszabadultak a vén medvétől.

Éreztem, hogy elpirultam, én Achmetet igen fiatalnak képzeltem és a háremre való ezézés igen kellemetlenül érintett, mint egy durva tréfa, nem tudva azonban miért.

— De kedves Bártfai, — szólt Irma nevetve — hisz Achmet fiatal volt és szép és azonkívül nem is volt háreme! Ha nem akarja Mina kegyét véglegesen elveszteni, úgy ne érintse gyengédtenül ideálját, a fiatal, szép, hős Achmetet, hogy a neve miként jutott tudomására, nem tudom. Nézze, hogy elpirult, ki máskor mindig olyan sápadt s ne kísérelje, ő vele versenyezni, mert az kárveszeit fáradság volna.

Ezzel mindenestre eltalálta az igazat. A fiatal ember, kin nagyon meglátszott a folytonos éjjelezés, a nyiszlet piperkőcz, úgy viszonylott az én hősöm eszményképehez, mint egy kiéhezett macska a tigrishez, és az a pillantás, melylyel végigmértém őt, hivatva volt ezt a véleményt kifejezni.

Különb is fájlaltam ezt a felületes kárnás népséget ezen a helyen látni és tudni, hogy érzelmeim gúnyolódásaiknak és kiméletlen tréfáinak ezéltáblául szolgálnak.

Erre Irmának különös talentuma volt és erre vonatkozó gondolataimat apróra eltalálta.

— Ne szentségtelenítsük tovább ezt a helyet profán jelenlétünkkel, nem bírom ki tovább Mina felháborodott tekinteteit — kiáltá s a fiatal emberektől követve, nevetve hagyta ott a fensikot, amelyen én visszamaradtam, hogy a nagybácsi és a nagynéniből álló utócsapathoz csatlakozzam. Számtalan efféle kis jelenet mindinkább elidegenített Irmától és egyáltalán mindjobban visszavonultam a házinéptől, miután a néni kísérletei engem a háztartásban foglalkoztatni, szórakozottságom és fizikai gyengeségem folytán meg-hiusultak.

A falusi levegő nem erősített meg. Fejem mind kábultabb és nehezebb lőn, a napsugárban is fáztam és füleim zugtak. Legszívesebben sirkövöm mellett ültem, átöleltem és ábrándoztam.

(Vége következik.)

A MEGTÉRT FIU.

— Beszély. —

Irtá: **Karossa Eörs.**

A vihar tombolt. Az éjszakát a koromsötét felhők még sötétebbé tették. Az egyik ösvényen egy vándor botorkál, a villám fényénél látni lehet férfias arcát, fekete szeméit, amelyekből keserves könnyeket hullat.

A völgy kis falujában csak egy kis világot lehet felfedezni, ezt nézi most oly merően vándorunk, m-közben többször felsóhajt. Talán minálunk vannak ébren? ... Már beért a faluba s bizonytalan léptekkel megy előre s egyszer csak megáll s hirtelen felszárítja könnyeit, lerázza magáról a vizet s bekopogtat egy házaeska ajtaján.

— Ki az?

— Egy elkésett vándor kér menedéket addig, amíg a vihar megszűnik, — felelé vándorunk.

— Eredj apjuk, engedd be a szegény eltévedt utast, hisz oly borzasztó lehet ily időben odakünn lenni, — hallatszik egy másik hang.

— Te pedig, anyjuk, csinálj egy kis borlevest, szegény utasra ráfér ily zord időben.

A másik pillanatban belép vándorunk s könnyeit alig bírja elfojtani, de erőt vesz magán s köszönti a bennlevőket. Felüdülve a borlevestől, indulni akar, de a jó falusiak kéri, hogy maradjon náluk éjszakára. Vándorunk megköszönvén a szíves meghívást, felsóhajt: — Oh, tizenöt esztendeje nem részesítettek már ily szíves ellátásban! Az asszony az évek említésétől hirtelen megkapva, kérdi:

— Tizenöt esztendeje? Oh, ép annyi ideje, hogy szerencsétlen Károlyunk megszökött egy színésznővel. De szabad kérdeznem, hány éves lehet ön?

— Én harmincznégy éves vagyok, — válaszolt vándorunk.

— Oh, ép annyi idős, ha még él, szegény Károlyunk, — mondta az asszony reszkető hangon, miközben megeredtek könnyei, míg férje arcán a megelégedettséget a szomorúság váltá föl s igyekezett egy könnyesepet elmorzsolni ujjával, de nem sikerült neki, mert az mindig megújult. — Hagyd el anyjuk, ne keserítsd meg minden napomat említésével, hisz anélkül is fáj nekem, csak előtled nem mutatom, nem akarlak téged is megkeseríteni. Ne gondold azzal a rossz fiuval, ha ő nem gondol miránk.

Iszonyu arcváltozáson ment át ezen beszéd közben vándorunk. Az asszony beszélni akart, midőn hirtelen nagy villámlást látlak s utána iszonyu dördülést hallottak. Mintegy megkővülve ültek ott hárman s csak néhány percz múlva vették

észre, hogy a villám meggyújtotta házuakat s még pedig oly gyorsan, hogy a mentésre gondolni sem lehetett.

— Ég a házuunk! — kiáltott fel egyszerre férj és feleség. Oh, Istenem, miért e sok csapás, ha ez a ház leég, mehetünk koldulni, hisz ez, meg kis földünk mindenünk, miből eddig is oly szerényen tengettük életünket. Ha már úgy kell lenni, hogy vesszen a ház, hát veszem én is benne! — kiáltott a nő s ájultan esett a földre. A férfi sem bírván ki e nagy csapást, ereje elhagyta s zokogva rogyott le feleségéhez, kiről a nagy zavarban azt gondolta, hogy szörnyet halt az ijedtségtől. Vándorunk felrántá az ajtót s izmos karjaival karolta át az idős nőt s biztos helyre helyezvén, visszafordult s élete veszélyeztetésével hozta ki a ház gazdáját, ki sehogysem akarta házáat elhagyni. S most elkezdett torkaszakadtából tüzet kiáltani, hangja azonban a vihar zajában teljesen elveszett. Saját szemük előtt égett le a ház s vándorunk mintha örülni látszott volna rajta, még mosolygott is midőn utóljára fellobogott a láng, hogy azután örökre kiaudjék.

Reggel, midőn már feljött a nap s az egész vidék mosolyogni látszott az éjjeli tréfának, ott látjuk a füstölgő romok előtt a jajveszéklő embert és feleségét. A vándor még mindig ott van s vigasztalni igyekszik őket. — Csak még megvolna a felsőházam, hogy odamehet énk, de hisz tudod, majd mindenem fiamra költöttem, hogy kitanulhassa a festészetet, amihez oly nagy hajlama volt s úgy köszönte meg, hogy elhagyott bennünket, talán örökre! ...

— Hagyd el apjuk, talán már megbűnhődött érte. Lásd, ugy szeretném, ha itt volna, nem érezném annyira e csapást sem.

A vándor nem bírván tovább, térdreesik előttük s elfojtott zokogás közt fölkiált: — Apám, anyám bocsássatok meg! Én vagyok a ti rossz Károlyotok!

Apa és anya egyszerre borultak fiuk karjaiba s meghatva adták meg a bocsánatot, miközben a meghatottság és öröm sugára jelent meg arcukon. S az anya felkiáltott:

— Jó az Isten, mert mikor büntet, jutalmaz is s mindig nagyobb a jutalma, mint a büntetése!

Lassan, lassan magukhoz térve, a fiu szakgatott hangon mondta el pár szóban történetét:

— Mikor elszöktek tőletek, egyideig nagyon boldog voltam vele, tudjátok kivél, oh bár sohase ismertem volna meg. De megesalt, elhagyott. Azután már féltem elétek jönni, hátha elkergettek s azt nem bírtam volna elviselni. Vándoroltam tehát szerte a nagy világban, míg végre Amerikában meglepedve, kezdett menni a dolgom, festményeim mind jobban-jobban kezdtek keresni, de engem ez cseppet sem nyugtatott meg, mindig rátok gondoltam. Végre tizenégy év múlva elhatároztam, hogy visszajövök hazámba s bocsánatotokért esedezem s ha nem kapom meg, elemészttem magam egy közeli szakadékban.

Oh, de boldog vagyok, most igazán örülök szerencsémnek, hogy szép vagyonommal visszapótolhatom azt a sok áldozatot, amit rám költöttetek. S az Isten is úgy akarta, midőn e házba a villám beütött s azt elpusztítá, hogy én általam legyetek megsegítve, hogy így jóvá tegyem nagy bűnömet. Oh, dicsértessék az Isten szent neve, hogy ez így történt! ...

A nap pedig hozzájárulván ezen szép foháshoz, glóriával vonta körül hármuk fejét; az időközben összegyűlt falubeliek pedig meghatva éljenztek meg a megtért fiut.

SZECZESSIONS GONDOLATOK.

Ha el nem seprük a havat, sárrá válik.

*

Leszállni nem lehet, ha nincs honnan.

*

A szerelmem sötét verem, de be'cesni mindenki lát.

D'Amant Leo.

Verőfény árján...

*Verőfény árján fürdik fű, virág...
Mily szép az élet, boldog a világ!
Oh, van-e gyönyör istenibb, nagyobb:
Mezőn bolyongni, szívni illatot!*

*Az üdv e dús tárháza közepett,
Itt is bolyongok, itt is szenvedek.
Az illatos mező előttem zárva,
Lenyűgöz az élet nehéz rabláncza.*

*Lerázni vágyom e bús lánczokat!
Szabad akarok lenni, oh, szabad!
Szabadság, jer, megváltásomra már!...
Oh, jer, szabadság, bár neved halál!*

Varsányi Gyula.

Két szál viaszgyertya.

Irta: **Barna Tibor.**

Valaki suttogva beszélt. A szobában nem égett világ: sötét volt. A sarokban izzott a szegényes, kicsiny vaskályha, annak a fénye támasztott benne valami határozatlan színű barnavörös, vak félhomályt és vetett a feketeségbe piros, égő foltokat, csikokat. Ott lángoltak a padlón, az átellenes rothadt, nedves falon, az egyik pedig végigsiklott egy pár nyomoruságos, festetlen butodarabon, asztalon, széken, a szoba másik sarkába és előntötte fényével a rozoga faágyat, a szennyes vánkosoikat és egy viaszszinképű, aranyosan szőke, halott asszonyt.

A népboldogító ott ült az ágy szélén, a sötétben. Csak néha-néha esett arczára a világosság, amint kínosan hajlongott a teste. Bozontos, gondozatlan arcz volt az. Egy elzüllött ember arcza. Egymásra harapdált ajkakkal, siró szemekkel.

Ő suttogott.

Beszélt hozzá, a halotthoz, fájdalmas, kínos szeretettel. A könnyei végigpereregtek arczán és ráhullottak a halottra. A hangja is elcsuklott, nem is beszélt már. Csak nézte, nézte azt a hideg, megmerevedett arczot. Kétségbeesetten, tehetetlen fájdalommal. Szinte belezsibbadt kínjába. Ugy szeretett volna felkiáltani.

— Ne bántsatok már. Nem bírom tovább. Nagyon fáj, nagyon fáj!

Tébolyodott, üres pillantással nézett körül a szobában. Nyomor, mindenütt a végső, a rettenetes nyomor meredt feléje, csak a halott mosolygott édesen, derűsen. A szemei nyitva voltak és az a csalfa, piros fény életet lopott beléjük, és pirt orezáira. Ugy nézett ki, mintha gondolatokba merülve, mozdulatlanul nézné a padmalyt. Ilyen volt. És a züllött ember reszketett a fájdalomtól, olyannak látni őt, amilyen volt; amilyen soha többé nem lesz. Odahajtotta fejét a halottaság vánkósára és odaszoritotta arczát a szőke halott bársonysima, hideg képéhez. Olyan jól esett pihenni vele egyazon vánkoson. Vele, aki neki mindaz volt, amit a világ, az élet megtagadott tőle: a szeretet, a boldogság...

A szegény elzüllött ember zokogott. Ott fuldoklott a halott mellett göresös, szakadozott jajgatással. Sirt. Sirtott egy egész életet. Egy életet, mely álom volt, tele eszmékkel, lázzal, küzködéssel. Az eszméket nem értette meg senki. Ahoz szív kell és az embereknek nem volt szívük. A láz is, a küzködés is neki maradt egymagának. Az emberek, akiket boldoggá akart tenni, akikért nyomorba döntötte magát, akikért elszenvedte a lovasrendőrök kardlapját, akikért élte minden pillanatában szívesen ontotta volna szíve véréit, megvetették és kinevették. Nem törődött velük. A boldogságukat kereste. Sötét, füstös lebuajokban prédikálta végig az ájszakákat. A mob csodálkozva hallgatta beszédét és fejcsóválva rőffent össze:

— Bolond, szegény bolond.

Ő nap-nap után azt hitte, hogy kezdik már megérteni.

Ezalatt a harmadik emeleten a kis oduban csendesen, panasz nélkül köhögte el életét egy vézna, kis szőke asszony...

* * *

És ő züllött, züllött és nem vette észre, hogy kerülök, mint a bélpoklos beteget, nem vette észre a nyomort, mely körülvette és nem vette észre, hogy haldoklik az, aki most halott. És sötét van már, egészen sötét; a kályha kihűlt, a szoba fekete, vak homály és nincs két szál gyertyája, amit odatehessen a halott feje mellé jobbról és balról. Pedig ő látni akarja azt a fehér, merev arczot, látni mindig, amíg csak el nem viszik és imádkozni is akar mellette térdenállva, hozzá, nem az istenhez, hanem az aranyhaju halotthoz, hogy maradjon mellette ezentúl is, ne hagyja egyedül, ne hagyja bele-tébolyodni a szörnyű magányosságba, vagy adjon neki annyi erőt, hogy előlhesse magát...

Künn havaseső zuhogott, hallani lehetett, hogy esőrömpöl az ablakon. A népboldogító felkelt a halottaság széléről és elindult két szál gyertyát kérni az embe-
rektől egy élet fejében.

* * *

A vegyes- és rövidáru-kereskedő, igen fel volt hevülve. — Az erek kidagadtak a homlokán és a hangja rikácsolt az izgalomtól.

— Semmit sem adok! — kiabálta. Érti? Semmit! Még csak az kellene. Amíg élt, azt mondta, ne sajnáljam tőle, úgy sem soká bírja. Most meg azért hiteleznek, mert meghalt!

— Két szál gyertya... tizenkét krajczár, — könyörgött csendesen, megindult, alázatos hangon a „nagy szoczialista“.

— De nem adok! Egy krajczárért valót sem adok. Vártam egy hónapig, két hónapig, nyolcz hónapig; egy krajczárt sem fizetett! Igaz? De most vége! Meguntam már, meguntam már. Azt hiszi talán, hogy én lopom az árut? Mi? Hogy én két kézzel ajándékozhatom az áruimat? Mi?!

— Uram, — hebegte az őszbecsavarodott ember.

Grósz úr rá sem hederített. Lekvárt mért négy krajczárért egy darab újságpapirosba, azután szoba ereszkedett az ott iszogató fuvarossal.

A népboldogító nézte egy darabig és keserű, komor arczára valami véghetetlen fájdalmas mosoly ült, oly fájó, mint amikor az ember önmagát siratja. Azután lassan kifordult az üzletből, kiment a csatakos, vizes, néptelen utcára, végigbolyongott rajta ész nélkül, gon-

dolat nélkül, gépiesen végigjárta az egyiket a másik után és bebámult a fényes kirakatokba. Mennyi világosság! Ott, ott fenn sötétség van. Karvastag és ujjnyi vékony, fehér, fényes gyertyaszálak garmadába halmozva feküdtek előtte. Ha kettő az övé volna belőlük. Két nyomorult fagygyertya. Ha bemenne, ha megmondaná, ha szépen kérné, ha megalázkodnék. Sápadt arczeval, remegő kezekkel nyomta meg a kilincset, de visszatanorodott. Oh, ha nem ismernék, de mindenütt ismerik, mindenütt tudják, hogy ő a bolond népboldogító, még az utcagyerköcök is. Milyen gúnyosan mosolyognának, talán ki is utasítanák, mielőtt szólhatna. Nem! Nem!

A népboldogító ment tovább. Érezte, hogy tartozik a halottnak azzal a kis megalázkodással, de nem volt hozzá lelki ereje megismételni. Csak elnézte a kirakatokat. Különös gondolatok motoszkáltak a fejében. Betörni egy ilyen ablaktáblát, kiragadni egy csomag gyertyát és elrohanni, ahogy csak a lába bírja. De gyáva volt, ehhez sem volt bátorsága. A keze ökölbe szorult, a szeme vadul csillogott néha, de megtenni nem tudta.

Csak járt az utcákon és gondolt a kis szőke halottra, aki fenn fekszik a sötét, dohos oduban — ki sem terítve. Ugy szeretett volna ott lenni mellette, de nem tudott visszamenni, valami készítette, hogy tovább járja az utcákat. Hátba megembereli magát és mégis bemegy valahova két gyertyát kérni és megadhatja mégis annak a szegény kis halott asszonynak azt a primitív tisztességet.

Ment, ment tovább. A Józsefvárosból lekerült már a Lipótvárosba, ott járt a Váci-körúton gondolatokba merülve. A lábai meg-megbicsaklottak a fáradtságtól, a teste reszketett a hidegtől. Ő nem érezte sem a hideget, sem a fáradtságot. Az érzései ott maradtak a fekete halottasszobában.

Mellette villamos-kocsik száguldoztak, zúgva, esöngve; siető emberek lökdösték, nem vette őket észre. Ment, ment tovább. Kiért már a városból. A házak elmaradoztak, csak itt-ott meredt még egy új építmény ég felé a beépítetlen háztelkek között.

Már alig járt. A fáradtság elnyomta, elálmosította. A szemei le-lecsukódtak, de ment tovább, vánszorogva.

Végre megállott. Borzadály futott végig rajta. Megdőbbsen nézett körül, mint egy alvajáró, aki idegen szobában tér magához és felsikoltott.

Ott az út szélén a Mária-szobor előtt a sokkaru gyertyatartóban két szál félig leégett viaszgyertya fehérlett.

Sötét volt. Az úton nem járt egy lélek sem. S a szobor előtt eltorzult arczeval, göresösen behajlott ujjakkal küzködött magávat a züllött ember. A népboldogító már nemcsak bolond lesz, hanem tolvaj is. Habozott. Borzasztó az, amikor az ember maga előtt elveszti a beesületét.

Még egyszer körülnézett. Senki, senki. Azután kihuzta a két gyertyacsonkot. Remegve, hosszadalmasan, ügyetlenül. Lihegve állott egy pillanatig. A lélegzete elakadt, a melle zihált. A homlokáról gyöngyözött a verejték. Azután elkezdett szaladni a szegény, bolond, tolvaj népboldogító.

RÖPKE GONDOLATOK.

A férj néha olyan köpönyeg, amelynek védő leple alatt bátran lehet a nő kikapós.

A gúny egy filigrán, vékony tör, melynek hegye meg van mérgezve.

Nagycsárdy Myra.

A HASONMÁS.

Irta: **Szigeti József.**

I.

A függőlámpa fehér fénye halvány arcokat világított meg. Halvány, bánatos arcokat.

Bánatos anyát, bánatos fiút.

Az anya a régi asszonyok közül való. Nem tud összetett kezekkel ülni. Most is fűgén mozog a keze, a kötötök csattognak és a szemei könnyeznek.

Fia olvas, míg a könyv ki nem esik kezéből. S ő néz mereven, fátyolozott tekintettel.

Az anya letörli könnyeit és aztán szigorú arcot igyekszik öltetni.

— Még belebolondulsz, Gergely! — mondja szemrehányóan. Nem volt már elég? Mit akarsz még?

— Azt, amit Karthausi tett. Kolostorba vonulni fájdalommal, imádkozni a Mindenhatóhoz, hogy enyhítse szenvedésemet, hogy legalább álmaimban találkozhassem halottammal, míg vége lesz ezáltal földi bolyongásaimnak s egyesülhetek egésszen vele.

— Amit Karthausi tett — siránkozott az anya. Istenem, mi lesz akkor belőlem?

— Nyugodj meg, anyám! Hisz nem veszited még el fiadat; csak a világ számára hal meg, de a gyermeki szeretet ki-ki csalja azért szent rejtekéből hozzád, édesanyám, hogy lecsokolja könnyeidet, juttasson neked is a vigasztól, melyet a jó Isten nyújt neki, amiért szükségében hozzáfordul, neki ajánlja fel testét, lelkét.

— A Karthausi! Miért olvasod e könyvet? Kincs, drágakő minden szava, de neked méreg, élő méreg. Az élethez való bizalmadat öli meg.

— Nem, csak rámutat boldogtalanságomra s arra, hogy az élet egy hosszú, végtelen vágódás az után, mit vagy már birtunk, vagy csak reménylünk s minek örömeit ismét nem akkor élveztük vagy fogjuk élvezni, mikor a pillanat jelen volt, hanem mindig, vagy előbb, mint reményt vagy, később mint emléket.

— S miért ne lehetne az élet a jelen élvezése a remények és emlékek által fölépitett boldogság? De ehhez egy kissé derültebb világnézet szükséges, mint a Karthausié.

— És más ember, mint én. Kit szívének iránya, vagy szerencsétlenség egyszer szomorú életvégzethez vezettek, bármily kedvező körülményekbe állítsa is őt később végzete, öröme mégis megszűnt. Jól mondja ezt Karthausi. Én is érzem.

— Ismét a Karthausi! Oh, ettől ha megokosodsz is, gyógyulni sohasem fogsz. Neked pedig gyógyulnod kell. Nem hagyhatod itt anyádat abban a tudatban, hogy egyetlen gyermekét, mindenét elveszítette. A Karthausi-féle világnézetek ma már gyönyörű theoriák életképesség nélkül. A romantika kihalt az ember szívekből, csak a tiedben élne még?

— Talán az enyémben sem, csak azok közé tartozom, kik azt érzik, hogy szerencsétlen természetű szívünknek, hogy felejtetni nem tudunk, s bárhová fussunk emlékeink elől, minden körben valamit találunk, mi a multat visszahívja lelkeinkbe.

— Ha úgy van is, amint Karthausi mondja, miért ne lehetne azért ezt a lelkünkben élő multat megjeleníteni, keresni, aki-vestett boldogságunkat visszahozhatja, akinek látása szívünket ismét megdobogtatja. Igen, fiam, manapság már neveltséges, hogy valaki utána haljon elvesztett kedvesének. A kegyeletet megörizheti szívében, de mellé oly érzelmeket állíthat, mely a kegyelettel összefér, azt nem némitja el, hanem ápolja, mert hasonézés vele: ez is szeretet.

Gergely ajkához emelte anyja kezét.

— Szegény jó anyám, mennyi szomorúságot okozok neked!

— Bocsáss meg, nem tehetek róla. A seb még nagyon új s a veszteség nagyon nagy.

— Tudom, fiam. De legalább ne növesszed azt mesterségesen. Tedd félre Karthausit. Olvass modernebb, vidámabb dolgokat. Szórakozz, élvezz, keresd fel barátaidat és ha társaságukban sem vidulsz fel, ha az élet úgy sem nyeri vissza varázsát előtéd, ha az élvezetek árjában sem csillapodnak le fájdalmaid hullámai: akkor ám kövesd Karthausit.

Gergely megölelte anyját és megnyugtatólag fogadta:

— Megpróbálok élni a te kedvedért, édes jó anyám!

II.

Nem ment, sehogysem ment.

Barátai czipelték magukkal és Gergely mulatni akart, de mikor legvigább volt, akkor szorult el egyszer a szive, akkor sirt föl a lelke. Az asztalra könyökölt és úgy zokogott.

— Betérő csárda. —

A barátok fölhangolva a fogyasztott italtól, évődtek vele: gombház, ha leszakad, lesz más.

Nem hallgathatta gúnyolódásukat, otthagya őket, hogy otthon kisirja minden elfojtott keserűségét!

Szeghőné szomoruan látta fia hiábavaló küzdelmét, vergődését. Anyai szive előbb sajgott, később elfásult. Számot vetett a körülményekkel és ő is beleélte magát abba, hogy fia nem vigasztalódhat. A Karthausit, mely annak kedvez olvasmányja volt, mégis elrejtette, hogy ne kerülhessen fia kezébe. Pedig mikor csüggedés szállja meg az embert, akkor már nem gondol óvatosságra, elővigyázatra és kiméletre. De az anya még gondolt erre, noha a remény régen cserbenhagyta.

Itt már ő nem segíthet, csak isteni hatalom művelhetne csodát, csak jóltevő kezek emelhetnék le fia szivéről a megkérgesedett fájdalmat, csepegtethetnék rá enyhülést. Istenre bízta hát sorsukat, Istenhez fordult buzgó imájával.

Vasárnap volt. Az ájtatos hívők megtöltötték a templomot.

Szeghőné hamarosan nem találhatott helyet és azért kénytelen volt padról-padra járni, míg leülhetett. Ideje volt, mert szédülés fogta el s megremegett egész teste. Nem akart hinni a szemeknek; törülte azokat, hogy jobban lásson, de hiába törülte: az előbbi kép nem változott az előbbi bájos arc nem tűnt el. Nem szellem volt, hanem husból, vérből való ember, egy bájos fiatal leányka, szakasztott olyan, mint aminőért fiának élete gyászba borult.

A leányka anyja mellett imába volt merülve. Átszellemült szép arcán még rajta a fiatalság harmatja, a gyermekkor ártatlansága, üdesége.

Szeghőné könnytől homályos szemekkel nézte sokáig, aztán imádkozott. Ha a halottak föltámadnak, legyen egy megsebzett szivnek is gyógyulása, egy élőhalottnak is föltámadása életösztönének és életörömeinek újra születése!

Még nem tudta, hogy mit fog tenni, de azzal már tisztában volt, hogy ezt a leányt nem szabad szem elől tévesztenie.

Követte.

Sokkal egyszerűbb lett volna ugyan, ha a templomban mindjárt megismerkedik vele és anyjával, megmondja, hogy mi fáj neki, mit keres. De nem tudta ezt hamarosan elmondani; félt, hogy az újraébredő reményt az ismeretlenek csirájában fojtják el és inkább a kétely, mint vilámcsapásként egyszerre a szomorú bizonyosság.

Az uton azon gondolkozott, hogy miként közeledjék hozzájuk és igen zavartnak, szánalomraméltónak látszhatott, mert a leány anyja, — kinek nem kerülte el figyelmét az idegen nőnek megfeszíthetetlen viselkedése s az sem, hogy őket mily izgatottan, mily félve követi, — egyszerre csak megállt és mosolyogva kérdezte Szeghőnéől:

— Parancsol talán valamit, asszonyom?

— Igen... kérek... Bocsáss meg asszonyom, — hebegte Szeghőné.

Bemutatta magát és megtudta, hogy a másik nő Kárász Endréné.

Ha már ennyire jutott, akkor nem tághat, nem búcsúzhat el új ismerőseitől anélkül, hogy Kárásznétől ne világosítsa tulajdonképeni célja felől. A lány előtt nem teheti, de ha maguk lesznek és ő lecsillapult, az anyjának elbeszélheti baját. Olyan nyájas az arca, hogy szinte bátorítja erre.

Követte lakásába. De ott sem küzdhetette le felindulását és a lázas izgatottság szinte kiült az arcára.

Kárászné bátorítólag, barátságosan készítette szólásra.

— Beszéljen, asszonyom! Mondja, minék köszönhetem a szerencsét, mivel szolgálhatok?

— Nem csüröm-csavarom a dolgot, — hebegé Szeghőné — hanem minden hosszabb bevezetés nélkül fölvilágosítom önt, nevetséges magaviseletemről.

— Nem nevetséges, de mindenesetre rejtélyes.

— Az anyáé, asszonyom. És ezzel megmondtam azt, hogy mélyebb oka van, a legközelebbi kényszerítés, a szülő kétségbeesése.

— A melylyel a másik anyához menekül. Beláthatja, asszonyom, hogy jó helyre fordult, mert az anyát csak az anya értheti meg. Hallgatók és ha segíthetek baján, előre biztosítom, hogy rajtam nem mulik.

A pamlagra mutatott és mindketten leültek, a háziasszony egész közel vendégéhez. Még a kezét is megfogta, mint barátó a barátját, hogy azt a magáéban tartva, a panaszkodni készülő nőt biztassa és bizalmasságra hívja fel.

Oly jól esett ez Szeghőnének! Szinte bátorságot kölcsönzött neki. Már nem félt kiönteni szívének minden keserűségét.

— Olyan volt, mint az ön leánya, olyan szép, olyan kedves. Szakasztott mása, csak valamivel idősebb. Szegény leány volt, akinek azonban szegénységét pótolták nemes tulajdonságai, szívósága és az a gazdag érzés, melylyel fiamon esüggött. Fiamon, az én egyetlen fiamon, az én mindenemen. Szerették egymást, szerették talán nem is földi szerelemmel, hanem amely szent volt minden salaktól és tiszta, önzellen, örökös... Mégis megszakadt, mikor már ki volt tűzve az esküvő napja... És készült a boldog menyasszony az esküvőjére... S az esküvő napján még halványabb volt, mint máskor... Állatszó, fehér bőr, vértelen arca... Nagyon csendes menyasszony... Szomorú esküvő... Akkor temették.

Sőhajtott és könnyeit törölve, halkán folytatá:

— Mit mondjak, asszonyom? Fiamat féltetem kellett a megőrüléstől. Megmentette a jó Isten ettől, de most van egy élő halottam, egy magával és az egész világgal meghasonlott Karthausim... Magamnak akarom megtartani, megmenteni... Nem tehetem... De ön... kedves leánya talán tehetné... Mondám: szakasztott mása... Ha az elvesztett kép ismét megjelenik! Ha a halottak föltámadnak!

— Értem, asszonyom! — válaszolá résztvevőleg Kárászné. Azt akarja, hogy az élő hasonmás legyen a föltámadott.

— Csak azt kérem, hogy fiamat bemutatthassam önnek és leányának.

— De oly fiatal még ez a leány!

— A betegem mégis csak ő gyógyíthatja meg. Oh, engedje meg asszonyom, hogy fiam láthassa, hallhassa a hangját!

Kárásznénak az elővigyázat, az óvatosság azt mondta: ne, ne! Ne játszal a gyermeked szívével! Ne akarj orvos lenni, hogy kontár kezekkel mászt gyógyítani akarva, gyermekedet is beteggé tegyed. De mikor a szomorú nő kétségbeeséssel kérő tekintetét látta, beleegyezett, hogy Szeghő Gergely leányához meneküljön gyógyulást keresni.

III.

Sarolta mellett találhatott és talán talált is volna beteg lelke enyhülést és megnyugvást, ha az a gondolat nem gyötöri őt szüntelen, hogy a lányka csak részvéttől, irgalomból türi őt maga mellett, hogy még gyermek, komolyabb érzelmre képtelen kis babaleány. Mindene hasonlít amához, csak a szíve nem. Mintha amannak a halál csak a szívet tépte volna ki és őt magát itt hagyta neki. Szép így is, szebb még mint halvány hasonmása volt, de nincs értéke előtte, mert nem tud bálványimádó lenni.

Mégsem élhetett nélküle. Látnia kellett és látásakor majd jóleső érzés járta át szívet, majd pedig kínos gyötrelmem marcangolta...

Oly éles az ellentét kettőjük között. A lányka vig arca nem illik az ő szomorúságához, csengő kacagása fájdalmat okoz neki.

Ha ebbe a leányba szívet lehetne illeszteni és abba érzést önteni! Akkor nem kacagna, nem pajkoskodna, hanem szomorúan, lelket átható tekintettel nézné őt, kezét nyújtaná neki és pírulva, szégyenkezve sugná: Osszuk meg a fájdalmat, úgy könnyebb lesz, ketten elbirjuk.

Komorán, szinte fenyegetőleg nézett a leányra, mikor ezt gondolta.

Sarolta megremegett és félve húzódott el tőle.

— Mi baja már megint? Olyan csunya, mikor ily mérgesen néz rám. Hát nem tud reám másképen nézni? Vagy ő reá is úgy nézett?

— Nem Sarolta, nem így. Akkor még nem fájt az élet, akkor még nem volt élettársam a reménytelenség, életutam kopár, kiet-

len. Akkor nem kacagtak fájdalmamon, akkor ketten egyet gondoltunk, egyet éreztünk, szerettünk.

— Most pedig — rebegé a leány — kacagnak, hogy felvidítsák, hogy feledhessék veszteségét. Életvidámságot, játszókedélyt mutatnak, hogy a maga borus hangulatát eloszlassák: kedvét keresik és találnak gyűlöletet.

Sírásra fakadt és tovább panaszkodott:

— Látja, az nem szép magától, hogy félreért.

Gergely szívének most e szemrehányásból fakadó erős fájdalom nyilalt át, de csak egy pillanatig tartott, mintha a másik hosszú fájdalom utolsó lobbanása lett volna. Aztán megkönnyebbült a szíve, arca derültebb lett és ajkára édes vágytól jöttek az óhajtásszerű szavak:

— Hát sajnál? Együtt érez maga is velem?

— Együtt... És azt szeretném, ha megértene... maga is így tenne... vigasztalódnék általam... miattam...

Gergely ezt már megértette.

S a meglelt férfi letérdelt a babaleány előtt; piczinyke kezeit csókolva, önkéntelenül eszébe jutott ismét Karthausi, úgy, hogy csaknem öntudatlanul szavalta:

— Nem függ talán semmi annyira a véletlentől, mint épen érzeményeink. A pillanat, melyben valakihez közelítesz, s melyben szíved talán épen egy rokonkebel után vágyódik, egy csapás, mely véletlenül mindkettőtököt ért, egy titok, mely közös köztetek, vagy csak egy beszélgetés tárgya, mely véletlenül össszehoz, felbonthatlan kötélekkel fonhat körül, akik talán örökké távol álltatok volna egymástól barátokká váltook ez egy pillanat hatalma által.

Sarolta bájos duzzogással kérdezte:

— Csak barátságot diktlál a Karthausi?

— Sokkal többet... mást: a szerelmet, mert „ki egyszer szerettelet, az szeretni kénytelen.“ Szeretni téged kedves lányka, aki föltámadtál, hogy föltámaszszad szívemet és ennek boldog szerelmét. Arca lángolt, szíve édes gerjedelemtől dobogott.

S a dobogó szíven szintoly édes érzélemmel eltelve nyugodott a most már épen nem duzzogó szép babaleány.

~ Fenyőzúgás. ~

*Valami van a lombzúgásban:
Ha nyugalmas, csöndes magányban
Fülembe hangzik sűgva-bűgva,
Úgy meghat, miért: az Isten tudja.*

*A szívem rája összerezzen,
Búsongó, méla érzésekben,
Amik nyomába feltámadnak
S nehéz álomba elringatnak.*

*Mintha a sír mélyébe lennék,
Hova lekísér annyi emlék,
S fölülről a rögökön által,
Síró hang jönne tele gyászszal...*

*Mintha mélységes rengetegben,
Vagy távol, puszta idegenben
Bús multamat sírva-síratva
Bolyongnék árván, elhagyatra...*

*S oly nehezen, szorongva várom,
Hogy az a kőszel szél megálljon,
Amikor lelkem ide tér meg,
Hol van remény, hol még van élet!...*

Gulyás József.

◆◆◆ Ábránd az erdőben. ◆◆◆

ÁRMÁNYOK HŐSE.

(Regény, egy kötetben.)

Irta: **Inokai Pál.**

(23)

XXXI. Szemben vele.

Nina esküvel fogadta Szerénának, hogy míg ő élni fog, addig a kis grófkisasszonynak semmi baja sem lesz, ha csak Alojziát részére nem vonja Mannel. — Nem jobb lenne, ha velem jönnél, itthagynád őket? — kérdezte Szeréna.

— Nem lehet innen távoznom. Vasmarokkal fogom kezem közt tartani e házaspár sorsát!... Csak menjen innen a grófnő és vesse ki fejéből ezeket!

Egy napon Szeréna egyedül és elgondolkodva ült szobájában, amint Amália halálfehér arcczal lépett be hozzá.

XXXII. A végzet.

Mondd lelkedre, Szeréna, hogy egy késő este jöttél Páliné dajkától a parkon át, a kastély felé?

— Igen, jöttem, az ott fekvő beteg Ninát látogattam akkor este.

— Hogy nem mondtad te nekem annak a leánynak ott-létét?

— Minek mondtam volna? Hisz már nem volt szobaleányod.

— És te akkor a parkban egy férfival találkoztál?

Szeréna elpirult s hallgatott.

— Nos, mondd, találkoztál?! Nem tagadhatod, mert nekem megmondta a kerteszné.

— Én nem voltam arra elkészülve, — felelt Szeréna, hogy ott valakivel találkozzam.

Egy férfi volt igen, de azt hihette, hogy téged lát ott. Én elutasítottam azonnal. Ki volt, azt én nem kívántam tudni!

— Oh, Szeréna, mily utálatosan tudsz hazudni! Hogyan titkoltad előttem férjemmel való találkozásod? Hogyan tehetsz olyat hátam mögött? Tehát a kaczérkodás mesteriségét akarod te itt férjemmel begyakorolni?

— Amália, kérek, ne heveskedj, férjeddél semmi közöm semmiben.

— Oh, mily ármány! El akarod férjemet szeretni tőlem, Szeréna!...

— Hallgass, az égre kérek! Engedj hallgatnom, és akkor nem lesz okunk egymást gyűlölni!

Beszélj Szeréna, beszélj, megőrülök féltékenység miatt!

— Szegény Amália, hogyan beszéljek én neked?

Itt e levél, férjem íróasztalában találtam, hogy külsét ott feledte... Tagadhatod-e, hogy nem neked szólt? A czím mutatja.

„Taródy Szeréna grófnőnek.”

— Levél nekem? Talán a gyámomtól Kondorítól?

— Oh, mily tettető!...

Halljad hát, majd felolvasom.

— Kedves Szeréna!

Képzelheti iszonyu megdöbbenésem, mikor meghallottam, hogy ön ití a kastélyban van!

Hogyan történik ez? Amidőn ön legboldogabb lett volna a zárdában maradvá örökre.

Mit ér önnek e világi élet?

Engem a sors másfelé ragadott, más az én utam, mely az ön útjától messze elágazott...

Az istenért, legyen hű szelidségéhez, önuralmához, távozzék innen míg nóm nem sejténé, hogyan ismerem önt! Nyugodjék végzetébe, éljen boldogan, s feledjen!...

— Tengerparton. —

Akarom, hogy Nina szobaleánytól szabadítson meg. Ez egy utálatos nőszemély, egy ragadó piócza, milyeneket átokul teremt az uristen. — Vigye el innen, az égre kérem, mert nem lesz jó ebből, ha itt látom!...

— De mit bánja ön azt, ugyebár, hisz mi gyűlölködő ellenségei vagyunk egymásnak!... Tegye ami tetszik. De jól tudhatja, hogy én nem félek száz nőtől sem, ők félhetnek én tőlem... Főleg, ha jelen boldog-

ságom szétzúzásán iparkodnak, széttöröm, zúzom én őket! . . .

— Ezt vegye tudomásul, szobaleányával együtt. És most levelemre az legyen válasza, hogy házukban ne maradjon tovább, hanem távozzék!

Amália férje.

— A levél ügyesen van szerkesztve, — szól Amália, gyanút keltő, de fel nem világosító. — Mi baja férjemnek a szobaleány, Ninával? Mi baja veled, Szeréna? Ezeket akarom tudni!

— Én hallgatok, általam ne veszítsd el földi üdvödet, Amália. Jól megértsd, nekem férjeddal semmi közöm. Hogy távozzom, azt csupán saját szándékomból teszem, nem azért, mert férjed tilt ki innen! . . .

Amália nem volt dühös többé, inkább könyörgött vélt ellensége előtt.

Szeréna arca fehér volt, mint a lilium.

Már-már elhatározta, hogy beszélni fog, midőn a komornyik jelenté, hogy Kondori ügyvéd ur itt van.

Be is jött nyomban a szokásos bejelentés után. Amália azonnal kisietett.

Mikor Amália szobáiba akart menni, igen nagy zürzavart hallott az alsó udvarból feltörni, kiabáltak, futkostak, jajgattak.

— Jézus Mária! — sikoltá a folyosón a kulcsárné, — rettentő eset történt, méltóságos asszony!

— Mi bajuk maguknak?

— Oh, nekünk? . . . Hát Erna grófkisasszony beleesett a tóba, csónakázás közben!

— Szent ég! — kiáltott Amália, — hol van gyermekem? Kivették a tóból baj nélkül?

— Dehogy vették, az inas, Friczi evezett, Alojzia kisasszony kormányozott, az Ernácska szokása szerint csevegett a halakhoz és kibukott, a méltóságos ur már lefutott az összes eselédséggel.

Amália magánkívül rohant le a parkba, de már hozták a kis Ernát — halva.

De hol volt Alojzia? . . . Senkisé látta a szerencsétlenség óta.

A szegény leány szemével látta a rettenetes esetet, hisz csak hárman voltak a csónakban, ő, Erna és Friczi . . .

Talán ő is beugrott rémületében a tóba? Vagy rögtön elbujdosott félelmében.

Az öreg orvos megvizsgálta a kis leányt, sokáig csodálkozott, mert a gyermek fején súlyos ütés nyomát fedezte fel és így nem engedte eltemettetni, míg több orvos nem jön és felboncolják a gyermeket.

Azt mondták, hogy kibukáskor ültette fejét bizonyosan a csónak oldalába.

Friczi erősen bizonyított, hogy a grófkisasszony mindig kihajlott és az arany halacszkáknak morzsalékot szórt, csevegése közben. Így esett meg a szerencsétlen kibukás. Friczi nem tud uszni, mire a méltóságos ur bement a tóba, hogy lehívták, azalatt vége lett Ernának.

Nina hangosan siratta a kis grófkisasszonyt. Szeréna fájdalma éppoly nagy volt, mint mostohájáé. — Még a festész ur is szerfelett meg volt hatva, alig bírta nejét vigasztalni.

XXXIV. Alojzia.

Néhány nap mulva Szeréna lakásában Alojzia nevelőnő jelent meg és esedezett, hogy négyszem közt hallgassa ki.

— Hát maga hová tűnt el, édes Alojzia, ama szerencsétlen napon? — kérde Szeréna.

— Oh, grófhölgy, épen ama szerencsétlen nap miatt tűntem én el a kastélyból azon órában, mikor Erna grófkisasszonyt halva vették ki a tóból. De, hogy is merészeltem volna ott maradni csak egy perczig is! . . . A csónakázást mindennap meg kellett tenni Erna kívánatára. Friczi jól evezett, de én aznapon olyan levert, mélabús voltam a Szeréna grófhölgy eltávozása miatt, mert hisz azon órák feledhetlenek lesznek nekem, mit a grófnő társaságában élveztem, — hát egyszer csak látom, hogy Friczi, a német inas, az evezővel oly erős ütést mért a kis grófkisasszony fejére, hogy rögtön kibukott, elszédülve a tóba . . .

— Borzasztó! — kiáltott fel Szeréna. Hisz akkor az szándékos gyilkosság volt!

— De hogyan emeltem volna vádat az inas ellen? Talán szerencsétlenségéből érintette az evező végével, mert nem képelem, mi oka lehetett volna a kedves gyermeket elpusztítani! E miatt futottam én.

Emlékszem, hogy megragadtam kezét és mondtam neki: Ember, te megütötted a grófkisasszony fejét, így szédült a tóba. De sohasem feledem azt a tekintetet, mit rám vetett és azt a hangot, amint mondta:

— Nyomorult vénlány, hogy merészel ilyet rám fogni? Legyen eszén, mert nem jól jár! . . .

— Oh, istenem, mily rettentő esete volt ez a kis leánynak.

— Szegény kis leány! Ez volt végzete. És most kedves Alojzia, mit fog tenni?

— A kastélyba világért sem mehetek. A grófné szememre vetné kis leánya feletti vigyázatlanságom! . . . Ha a szolgálta ott meglátna, félne tőlem, hogy bevádolom.

— Ki fogok utazni innen örökre. Búcsúlevelet írok Amália grófnénak, és a szolgálta felől hallgatva, azt írom meg, ami igaz is volt, hogy Ernácska akaratosságát én nem bírtam fékezni. Így a tóba bukás, is az ő nyugtalan szeleskedése miatt történt.

— Kedves Alojzia! . . . Legyen nyugodt, nem tudnám jó lelkéről hinni, hogy a gyermek anyját ily úton kívánta volna megszomorítani. De ha mégis fennhangon vádolnák előttem a nevelőnőt, akkor védelmezni fogom. Leja meg nálam búcsúsorait, és pihenjen itt pár napot, azután induljon útjára, édes kisasszony.

— Ön mily kegyes hozzám, méltóságod, sohasem fogom elfeledni.

Keservesen sirt.

XXXV. Megdöbentő hír.

Még Szerénánál volt Alojzia, mikor egy napon váratlanul jelent meg náluk Nina, a szobaleány.

— Tehát jól meggondoltad magad, leány, — szól hozzá rögtön Szeréna, hogy hozzám jössz!?

— Oh, méltóságos grófnő, én csak mára jöttem, — nagy dologról hozok hírt.

— Micsoda? Csak nem történt újra valami szerencsétlenség a kastélyban?

— Elég, ami történt. A grófnéasszony a kis Erna halála óta nagyon beteg. — Friczi pedig a csónakázatószolga, töredelmesen bevallott valamit az urunknak és az el is hitte, a grófné fölgőgyülésére vár, hogy annak is tudtára adja a vallomást. Oly rettenetes ez, hogy amint meghallottam a kulcsárnétól, rögtön ide jöttem Szeréna grófkisasszonynak tudomására adni, mivelhogy személyét is a legnagyobb mérvben érdekl.

— Mi lehet az, Nina?

— Nem kevesebb, mint Friczi inas azt vallotta Mannel urnak, hogy ő fel volt fogadva, Erna grófkisasszonyt valamikép halálba juttatni!

(Folytatása következik.)

Egy 1848-49-iki honvéd halálára.

Ismét egy tiszta, nemes lélek
Adott számot Teremtőjének.
Egy tiszta, nemes honfílélek,
Lelke egy megtört, agg honvédnek.
Még rezg a fénysáv fölfelé,
Merre őt a Szabadság lelke,
Kinek egykor éltét szentelte:
A földről, égbe emelé.

Felszállt már ő oda a földről,
Hol hervadhatlan fája zöldül
Az el nem muló dicsőségnek;
Ott a helye minden honvédnek,
Ki életet, vért áldozta,
Ki lánggal a gyermek szívében
Halálba ment, hogy anyja éljen,
Édes, jó anyja: a haza!

Ott vagy már, bajtárs, fenn az égben,
Dicsőült bajtársid körében,
Kik égbe szálltak, mert szerettek,
Hangján az örökszeretnek.
A halandókat inteni,
Hogy a hazát szívébe rejtsék
S mint édesanyjukat szeressék,
Hazát szeretni isteni!

S ha tikkad majd a keblek lángja,
S mindenki önmagát imádja,
S elhamvadrán az isten tüze:
Nincs, mi a szívet, szívéhez fűzze,
Mely már csak gyűlöletre gyúl
S a szíveknek gyűlöletétől
A föld határa elsötétül
S ember — emberre tör vadul.

Az ő szerelmük lángkérőit
Szórja az ég, a földön végig.
Elmét, szívet lobbantra lángra,
Hogy kit anya szült a világra:
Mind testvér, egyenlő, szabad,
S nem ember az, csak földi féreg,
Ha keble a hon szerelmének
Szent érzésétől nem dagad.

Isten veled! S égi bajtársak!
Közületek a földön már csak
Néhány lézeng, kart, keblet tárva,
A közlgő viszontlátásra,
Addig is egyesíteni,
Lelket lélekkel, fel a dalra,
Hogy földön túl az ég is hallja:
Hazát szeretni isteni!

Ács Ferencz.

Csevegés a „Zöld szalon“-ban.

Ismét egy érdekes levelet kaptam, melyet tiz oly előfizetőm irt alá, kik egyben irodalmi termékekkel is szoktak bekapogatni.

A tiz ironő azt kívánja tőlem, hogy e helyen nyilvánosságra hozzam levelüket. Én — már a női-nem iránt tartozó lovagiasság elvénel fogva is — engedelmeskedem. Felolvasom tehát a levelet:

„Kedves szerkesztő úr! Minő szépen megírják önök, férfiak, regényekben, novellákban, vezércikkokban, hogy mennyire udvariasak, előzékenyek, figyelmesek mind a férfiak velünk — gyenge nőikkel — szemben. Minő rózsaszínű, kellemes ez elméletben és minő szürke, rideg ezzel szemben, a gyakorlat.

Nézzük csak az irodalmat. Férfiak ülnek a szerkesztőségekben, akik csak elvétele fogadnak el nőktől kéziratokat. Férfiak a könyvkiadók és ezek épen nem adják ki könyvalakban a nők szellemi termékeit.

Hol van itt az udvariasság?

A rideg elzárkózás azt eredményezi, hogy a női írók közül megannyi igazi tehetség nem tud a nagy nyilvánosságra kerülni és bizony elkeseredik, ha esetleg századik sikerült szellemi terméke után, mely otthon fiókjában fakul, a százegyedikre egy „udvarias“ férfi szerkesztői üzenetet küld „ügyes kísérlet“ mottóval.

Nem azt kérjük mi, hogy minden irka-firka már azon jögezimért, hogy nő irta, nyomdafestéket lásson; de azt kérjük és követeljük, hogy a jó munkákat ne szorítsák le csak azért, mert nő irta.

Jólesőleg tapasztaljuk, hogy kedves szerkesztő úr lapjában a női írókat egyenjogositja a férfiakkal, sőt pályázatra is bocsát bennünket.

Ha ezt megtette és megteszi igazságérzete alapján, kérjük mi tizen. — a többi néhány száz ironő nevében is — tegyen egy óriásilag nagy szíveséget az összes magyar ironőknek, t. i.: ismeresse meg őket a nagy olvasóközönséggel, mutassa be őket mind — munkájuk utján — az olvasóknak.

„Nők az irodalomban“ czim alatt, gyűjtse össze kedves szerkesztő ur, az összes hivatásos, tehetséges ironőket, közöljön mindtől egy-egy igen rövidke dolgozatot, esetleg adja mellé arcképüket is. Az így összeállított könyvvel el kell árasztani tiz-husz ezer példányban a könyvpiacot, hogy a világ lássa, miszerint mi nők tudunk írni, még pedig jó, élvezetes munkákat.

Jól tudjuk, hogy igen sok költséggel járna egy ily terjedelmes, diszes mű kinyomatása. Ne féljen ettől. A nők nem hagyják cserben azt, ki értük fáradozik, ki nekik ily nagy szolgálatot teszen. Csak legyen szíves kijelenteni, hogy a bizonyára nagy fáradsággal járó könyv szerkesztését elvállalni szíves (ugy-e megteszi?) és szabja meg a könyv árát: meg fogja látni, minő hálásak leszünk: mindegyikünk kötelességének fogja tartani, minél több, sok-sok előfizetőt gyűjteni és beküldeni.

Ezt kérjük és ezt igérjük! És most elvállik, hogy a kedves szerkesztő ur udvariassága is nem-e talmi?

Hálás, hü olvasónői. (Tiz aláírás.)

* * *

Ime válaszom: Szeretve tisztelt hölgyeim! A szerkesztőség van önökért és nem önök a szerkesztőségért. Minden óhajuk teljesítése igazi örömmel tölt el. Leg-

nagyobb készséggel teljesitem kérésüket, de helyesen jegyzik meg, hogy egy ily könyv kiadása igen tetemes költségbe kerül. A műnek igen disztesnek kell lenni, de mert saját nyomdánk van, kötetenként 3 koronáért, eddig példátlan, remek kiállítású könyvvel tudnánk kedveskedni, ha az ígért kellő számu előfizetés megvan. Csináljunk tehát próbát! Méltóztassanak egy-egy levelezőlapon jelentkezni és válaszolni ezen két kérdésre:

1. Ki hajlandó szellemi termékét a könyv részére beküldeni és

2. ki és mennyi előfizető gyűjtésére kötelezi magát? Ha egy hét leforgása alatt beérkező jelentkezésekből azt látjuk, hogy az előfizetések fedezik (ha nem is egészen) nagy részben a költségeket, akkor a könyv szerkesztését és kiadását örömmel azonnal megkezdjük.

Ám lássuk! Viszontlátásra! Pá!

Matyi.

KÉPEINKHEZ.

Hegedüs Sándorné. Ráfogták *Hegedüs Sándorné*ra, hogy „vizet prédikál és bort iszik”. Kibontja a honi iparpártolás lobogóját, de a maga, lánya bálí toalettjeit Bécsben csináltatja.

Valaki, aki a Hegedüs-családnak bizalmas, régi ismerőse, erre a csipős asszonyi pletykára finom mosolylyal ezt jegyezte meg:

— Már pedig én biztosan tudom, hogy a kegyelmes asszony nem dolgoztat Bécsben.

— Hát talán Párisban?

— Szó sincs róla.

— Hát hol?

— Otthon, a maga házánál. Mint akármely jó módú, de egyszerű polgárcsaládnál, bizony a miniszteréknél is ott dolgozik a varróné s úgy készülnek *házilag* azok a panaszos toalették.

Nohát kérem, annál magasabb dicséretet, méltóbb magasztalást nem lehet mondani egy magyar uriasasszonyra, akinek az ura excellenciás ur, a vagyona is megengedné, hogy akár egyenest moszjő *Worth*-tól, a világhírű párisi szabó-királytól ruházkodjék.

Ez nemesak azt bizonyítja, hogy *Hegedüs Sándorné* igaz magyar asszony: a vérénél, szívével fogva, hanem azt is, hogy van annyi esze, mint egy világos, szilárdfejú férfinak, akit nem szédit meg a fényes magasság, hová nem léha kapaszkodás, hanem derék munka, igaz érdem emelte férjével, családjával együtt.

Ebben a látszatnak és látszatért élő, küzdő, törpe korban, öröm és büszkeség, hogy ilyen példát mutathatunk föl a magyar lányoknak, feleségeknek és anyáknak.

Közgazdasági rovat.

Első Leánykiházasítási Egylet m. sz. Folyó évi május hóban 1327 jutalékrész irattatott be és nászjutalékok fejében 63.925 K. 19 f. fizettetett ki.

1900. január 1-től május 31-éig beírt összes jutalékrészek száma 6185 és a kifizetett nászjutalékok összege 194.473 K. 88 f.

KÖNYVSZEMLE.

Tövissek között ezim alatt *Vajdai Szabó István*, jónévtű munkatársunk novellakötetét ad ki. A mintegy 14—16 ívből álló mű előfizetési ára: füzve 2 korona, díszkötésben 4 korona. A gyűjtőív és előfizetés a „Zala” kiadóhivatalába Nagy-Kanizsára küldendő. Gyűjtőknek tíz előfizető után egy tiszteletpéldányt ad.

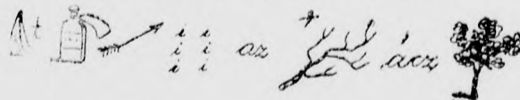
Szines könyvek. Az a szín, mi ezeken a könyveken rajta van, az élet színe. Csupa olyan könyv kerül ebbe az új gyűjteménybe, melyet *Singer és Wolfner* indít, melyben a modern magyar élet alakulásai, küzdelmei és eszméi regényes keretben ki lesznek fejezve. A mi társadalmi és családi életünk fejlődése, a mi kulturánk és apró meg nagyobb bajaink, a mi vágyaink és reményeink adják majd meg ezeknek a könyveknek a színt, a tartalmat pedig a legjobb íróink tehetsége. De ha modern lesz is az iránya és a kiállítása, minden körülmények között csakis a nemes és tiszta előnyt szabja maga elé, kerülve a salakot és mindazt, mi a tiszta érzést megsérthetné. Második irányadó szempont az irodalmi érték lesz, mely a selejtet, a középezt előre kizárja és csupán annak ad helyet, mi a legszigorubb kritika előtt is megáll.

A gyűjtemény május hó utolsó napján indult meg *Szikra* kétkötetes regényével, melynek czime: *Ugody Lila*. A *Bevándorlók* nagytehetségű szerzője, kinek ez a regénye alig egy év alatt a második kiadást érte, *Ugody Lilában* a vidéki életet rajzolja, markáns vonásokkal, csaknem plasztikailag kidomborítva alakjait, de olyan meseszövéssel, mely könnyed, eleven, szellemes és mindvégig érdekes. Utána következnek *Ambrus Zoltán*, *Bársony István*, *Benedek Elek*, *Bródy Sándor*, *Gárdonyi Géza*, *Hercegy Ferencz*, *Lovik Károly*, *Malonyay Dezső*, *Rákosi Viktor*, *Szomaházy István*, *Tábori Róbert* és mások regényei. Amint látható, nagyon változatos és érdekes a program, melyet az új vállalat maga elé tűzött. Az egyes kötetek ára másfél korona.

El Párisba! Gyakorlatias érzékkel összeállított utmutatót adott ki evvel a czímmel a párisi kiállításra *Dobrowsky és Franke* budapesti kiadóczég. A kis kötet rövid, de teljes képét adja a francia fővárosnak és környékének, a látóvalóknak és a kiállítás nevezetességeinek. Különösen ki kell emelnünk a francia beszélgetéseket, melyek eltérően a szokásos utmutatóbeli bevezetésektől, igen helyesen, minden fölöslegesnek elkerülésével és minden szükségesnek figyelembe vevésével vannak megszerkesztve. A francia szöveg alatt ott áll a kiejtés módja is, nagy könnyedségre a francia nyelvet nem ismerő utazóknak. Páris térképe, a kiállítás tervrajza, és Páris környékének térképe, mindahárom színes, van mellékelve a füzet-hez, melyet *Sebestyén Ede* újságíró állított össze, s a melynek ára 1 korona. Kapható minden könyvkereskedésben és a kiadónál 1 korona 10 fillér előre beküldése esetén bérmentve.

TALÁNY.

V. A. A

A SZERKESZTŐ POSTÁJA.

Cseh. A rejtvény jó. — **J. Sándor.** „Temetés”. Pályázhat. — **Gazdász.** Kérjük újra beküldeni. — **Széphegyi, Szentmártoni.** Kérünk magyarázatot. Önök ketten egy helységből, egy napon küldötték be verses pályamunkát, teljesen azonos tárgyat. Felvilágosításukig mindkettőt félretettük. (A népdalok közül fogunk válogatni, t. i. az Sz. B.-éből.) — **Pancza György.** Rövidítve hozni fogjuk a pályaművek lekötése után. — **A legújabb sorsjáték és Hogy lehet felsülni?** Sorra kerül. — **Bihar.** Még nem készült le. — **Kata, Lampérth Gézának.** Megérkeztek. — **Tanító.** Szívesen. — **S. Lenke.** A röpke gondolatok jók. Közölni fogjuk. A két vers erősen csiszolásra szorul. — **Mákvirág.** Hogy merészel plágiumot beküldeni?! Ha még egyszer megkísérlí, kiírjuk teljes nevét. Ezzel végleg leszámoltunk. — **Ismerd meg magad ...** És ne írj többé! — **Vészthozó szélvihar ...** Lesodorta kéziratát asztalunkról a papirkosárba. — **P. József.** Várjuk.